

GORDON LEWIS 2017: LEARNING TECHNOLOGY (RECENZÍÓ)

GORDON LEWIS 2017: LEARNING TECHNOLOGY (BOOK REVIEW)

Sántha-Malomsoki Ágnes

Abstract: Due to the fast technological changes there has never been such a huge generation gap between the participants of education. The application of technological innovations in the classroom context can contribute to the solution to this problem. The book offers different applications, programs or websites for teaching, learning or assessing that might be useful for problem-based learning with the involvement of the newest teaching approaches and without eliminating human moderation. As the author points it out technology should be regarded as a tool and it should never be allowed to drive the teaching process.

Keywords: classroom didactics, ICT, tools for problem-based learning, teaching-learning process

Amióta tanárok léteznek, azóta a tanítás-tanulás folyamatába integrált különböző technikai eszközök is jelen vannak az oktatásban. Habár ezeket folyamatosan változtatják, megújítják és fejlesztik, céljuk valójában ugyanaz maradt: használatukkal hatékonyabbá, élvezetesebbé, motiválóbbá tenni az osztálytermi tevékenységet. Kétség sem fér hozzá, hogy ezen eszközök új távlatokat nyitnak előttünk, de mit sem érnek, ha a mögöttük álló nevelési elvek, tanítási stratégiák és módszerek nem képesek lépést tartani velük.

A könyv szerzője a bevezetőben rávilágít arra, hogy a jövő munkahelyeinek 80%-a ma még nem létezik, ezért a társadalomnak és az oktatási rendszernek még nagyobb felelőssége van a tanulók életre való felkészítésében. El kell fogadni azt, hogy az állandóság többé nem létezik és alkalmazkodni kell az újdonságokhoz. Az innovatív tanár propagálja és gyakorolja az élethosszig-tartó tanulást, s ha másért nem is, ezért mindenképp szükséges nyitottnak lennie a technológiai újítások tanórai alkalmazására.

A könyv első fejezetében a tervezés fontosságán van a hangsúly. A körültekintő tervezés az oktatási folyamat szereplőinek (tanárnak és tanulónak) alapos megismerését igényli, meghatározó ugyanis, hogy alkalmi, rendszeres vagy esetleg egy újító szemléletű eszközhasználóról van szó. Elengedhetetlen továbbá, hogy mérlegeljük az eszközhasználat előnyeit, időbeni terjedelmét, a sikeres elsajátításhoz való hozzájárulás mértékét, autentikus mivoltát, illetve a tanulás folyamatára gyakorolt hatását. A technikai eszközök nem lehetnek a tanóra irányítói, csupán velejárói.

A második fejezet a tudatos eszközhasználat jelentőségét emeli ki. A biztonságos internet-használat alapelvein túl a szerzői jogok tiszteletben tartására és a plagizálás elkerülésére is felhívja a figyelmet, illetve hasznos tippet (hyperlink) ad online adatok legális felhasználására, a plagizált bekezdések szűrésére. A tudatos eszközhasználat szerves része az önképzés is, amely a szerző szerint, rendszeres, egyenletes, egyszerre kis mennyiségben és adott kulcsproblémára összpontosuló, valamint gyakorlatias kell, hogy legyen. Hasznos a tanártársakkal való együttműködés, a kollegiális reflexió és az újítások, a technológia-alapú tevékenységek tanóra előtti kipróbálása.

A harmadik fejezetben példákat láthatunk az osztályteremben előforduló eszközök használatára. Megtudhatjuk a „world-wide-web” és az internet közötti alapvető különbséget, hasznos tippeket kapunk arra vonatkozóan, hogyan pontosítsuk kereséseinket, illetve jelöljük meg azokat későbbi gyors elérés céljából, valamint miként lehetünk naprakészek a folyamatosan változó internet-tartalmak kapcsán. Gyakorlatias nézőpontú, olyan osztályteremben megvalósítható keresés-alapú feladatokat is találunk a fejezetben, amelyek az álláskereséssel, a virtuális utazással, a múzeumlátogatással kapcsolatosak. A Google Sky és a Google Earth használata színesítheti e feladatok megoldását. Ellentétben a keresés-alapú feladatokkal, a WebQuests alkalmazása során nem az információ keresésén, hanem az információ használatán van a hangsúly, hiszen ezek elsősorban feladat- és tartalomvezérelt tevékenységek. A kérdőíveket és szavazás-jellegű feladatokat kedvelő tanulók számtalan oldalon találhatnak mások által készített, illetve önállóan összeállítható kérdőíveket. Ezek személyre szabottak, autentikusak és nagyszerűen alkalmazhatóak az értékelésnél is. Az olyan ingyenes alternatívák, mint a Google Docs, Google Slides és Google Sheets, támogatják a kollaboratív tanulást, lehetőséget adva a kommunikációra is, hiszen egy időben akár többen is dolgozhatnak egy projekten.

A negyedik fejezet a szinkron és az aszinkron (azonnali üzenet és e-mail) tanórai alkalmazhatóságába nyújt betekintést. Rámutat a két különböző műfaj sajátosságaira, az alkalmazáshoz szükséges nyelvi szintekre, illetve a folyamatos beszéd során nehezen fellelhető logikai kapcsolatok megragadásának lehetőségére. Olyan feladatokat helyez digitális kontextusba, mint például a történetmesélés, a viták és rádiójátékok.

Az ötödik fejezet a Blogok (online folyóirat, amelynek szerzője érdeklődéséről, ötleteiről, tapasztalatairól számol be); Podcast-ok (rövid audio- vagy videófelvételek, amelyek letölthetők mobil eszközre), és Wiki-k (szerkeszthető weboldalak, amelyeket közösségi felhasználók együttműködése hívott életre és tart fenn) tanórai integrálhatóságát mutatja be. Felfedi ezek típusait, műfaji sajátosságait, szerkezetét, megbízhatóságát, létrehozásuk és felhasználásuk módját. Hangsúlyozza, hogy a mai fiatalok számára a videó a kommunikáció valós, lehetséges és jól kihasználható módja, amelynek segítségével a világ közelebb hozható. A professzionális videókon túl, megkülönböztet még nyelvoktatási célra fejlesztett, valamint felhasználók által készített videókat is. Ez utóbbiak is könnyen elkészíthetők, beágyazhatók és számos módon felhasználhatók (például néma videók képleírás helyett, saját napirend bemutatása, hirdetés készítése egy termékről, esetleg nyelvtani magyarázatok bevezetése). Habár a videók (a hang-kép-mozgás együttes megjelenése okán) nagyban hozzájárulnak a tanulók motivációjának fenntartásához, a tanultak elmélyítéséhez a tanárnak figyelembe kell vennie, hogy ezek nem lehetnek terjengősek. Az alapszabály a videók alkalmazása során is az, hogy a hagyományos tanítási módszerekhez viszonyítva megkönnyítse a vázolt koncepciók megértését, hiszen enélkül használatuk öncélú lenne.

A hatodik fejezet a közösségi hálók kiaknázható lehetőségeire hívja el a figyelmet, a szükséges biztonsági intézkedések megtétele után. Egyes kép-vidéo-animáció-megosztó hálók (Pinterest, Flickr) használata ingyenes, és egyszerűen beilleszthető a mindennapi tanítási gyakorlatba, hiszen nincs szükség nyomtatásra, hosszú ideig tartó keresgélésre. A képek letölthetők, mappákba rendezhetők, könnyen továbbíthatók a tanulóknak. Segítségükkel a kép- és fotótörténetek megalkotása, helyszínek azonosítása, kommentek megfogalmazása hozzájárulhat a szóbeli és az írásbeli megnyilatkozások fejlesztéséhez.

A hetedik fejezet a virtuális tanulási környezetek és közösségi tanulási platformok funkcionalitását térképezi fel. A virtuális tanulási környezet egy szoftverplatform, amely olyan eszközöket és erőforrásokat tartalmaz, amelyek lehetővé teszik a tanárok és az intézmények számára az online tanulás szervezését, nyomon követését, bemutatását és elemzését. Egyes oldalak, amelyek a virtuális tanulási környezet megvalósítását teszik lehetővé, fizetősek, míg mások ingyenesek ugyan, de telepítésükhöz, konfigurálásukhoz, működtetésükhöz szakértő segítségre lesz szükségünk. Gyakran megfogalmazott hátrány, hogy a virtuális tanulási környezet nem tanuló-központú, mivel eszközei a tanulást kontrollálják, a tanuló autonóm tanulásának támogatása helyett.

A nyolcadik fejezet a digitális technológia értékeléssel kapcsolatos vonatkozásait taglalja. A tesztalkotás és osztályozás automatizálása sok tervezésre szánt órát megspórolhat a tanárnak, de az egyszerűen generálható grafikonok által egyúttal másként is láttatja a tanulókat, s ezt mindenképp célszerű szem

előtt tartani. A fejezet felhívja a figyelmet az interneten elérhető ingyenes tesztkészítő programok könnyű hozzáférhetőségére is. Ezek a tanulók és a tanárok által is olyan jól ismert feladattípusokat tartalmaznak, amelyek azt mérik, hogy a tanuló tisztában van-e a különálló itemek funkcióival, jelentésével, s távol állnak az életszerű szituációktól. Miközben e tesztek alkalmazása hasznosnak bizonyul a hallás utáni szövegértés és olvasáskészség mérése esetén, a kritikus pontot a beszéd és írásprodukciónak értékelése jelenti, hiszen a holisztikus megközelítés helyett egy fragmentált, autentikus kommunikációtól távol álló értékelési helyzetet teremt. Vannak olyan programok is, amelyek lehetővé teszik hangfelvétel készítését, viszont ezek is egyoldalúak, hiányzik belőlük a valós interakció. Az „azonnali bekapcsolási rendszerek” (pl. a Socrative) olyan diagnosztikus, egész osztályt mérő eszközök, amelyek egy időben teszik lehetővé a tanuló értékelését, a motiválást és az eredmények azonnali névtelen megjelenítését. A fejezetben az E-portfóliók alkalmazási területeiről is olvashatunk. Ezek helyigénye minimális, alkalmazási területei szerteágazóak a rendelkezésre álló programoktól függően (lásd Evernote, Veicethread). A fejezet konklúziója, hogy a technológia ugyan számos módon bevonható az értékelés folyamatába, de az emberi tényező egyelőre mégsem iktatható ki belőle.

A kilencedik fejezet a „kevert tanulás” (blended learning) négy fajtáját veszi górcső alá: online kiegészítő feladatok; könyvhasználat, de online gyakorlás; néhány tanulási elem már online térben zajlik; a tanár-tanuló szerepek megváltoztatása (flipped classroom). Kísérletet tesz az ideális online és szemtől szembeni oktatás arányának meghatározására, újból rámutat az alapos, megfontolt tervezés jelentőségére szem előtt tartva a tanár, mint elsődleges motiváló tényező szerepének fontosságát, a monitorozás és rendszeres (pozitív) visszajelzés vonatkozásában.

A tizedik fejezet az okostelefonok és tabletek nyújtotta oktatási lehetőségeket, illetve alkalmazásuk esetleges hátrányait ismerteti. Mivel az eszközök méreteikből adódóan nem teszik lehetővé a hosszadalmas olvasást és írást, a tanárnak számolnia kell az ebből származó tanulói figyelmi képesség rövidülésével és megfelelő időtartamú és terjedelmű feladatok választásával. Továbbá nem hagyhatók figyelmen kívül a digitális kommunikáció sajátosságai sem, mint például az emotikonok, a rövidítések, a gifek, a képek. Ezek kreatív felhasználása a mindennapi témákat új megvilágításba helyezheti. Habár a nyelvoktatási célra szánt alkalmazások (app-ok) száma napról napra nő, alapvető módszereik (nyelvtani-fordító módszer, drillezés, PPP (present, practice, produce)-megközelítés) változatlan maradt. A technikai újdonságok hatékony beágyazása érdekében, a tradicionális nyelvoktatási modellek helyett újfajta tanulási modellekre lenne szükség. Abban a kérdésben sincs konszenzus a tanárok között, hogy a mobil eszközök valóban hasznos kiegészítői lehetnek-e az oktatásnak, vagy egyszerűen csak zavaró tényezők. Utóbbi kiküszöbölésére a használati szabályok világos megfogalmazására és következetes betartatására lenne szükség.

A tizenegyedik fejezet az adaptív tanulás koncepcióját mutatja be. Mivel a nyelvhasználat összességében komplexebb és többszemponú megközelítést igényel, az adaptivitás megvalósítása nehezekebb. A gamifikáció (játékosítás) az adaptív tanulás egyik lehetséges módja. Ennek nem szükségszerűen kell online térben történnie, hiszen a hangsúly éppen a számítógépes játékelemek nem online térben történő alkalmazásán van. A módszer sikeressége, akárcsak a legtöbb eszközhasználattal összefüggő feladatban, az alapos tervezésen, a működési keretek világos megfogalmazásán múlik. Az adaptív tanulási módszerek hozzásegítik a tanárt a tanulók személyiségéhez, tanulási stílusához, gondolkodásmódjához közel álló digitális eszközök hatékony kiválasztásához és alkalmazásához.

A tizenkettedik fejezet rövid áttekintést nyújt a jövőt illető legégetőbbnek tűnő kérdésekről, mint például a digitális anyagok előnyben részesítése, az intelligens beszéd felismerő rendszerek megjelenése, a virtuális valóság térnyerése, az adatok jelentőségének megnövekedése és a tanár szerepének megváltozása.

A könyv vitathatatlan előnye a különböző témák sokoldalú megközelítése, habár a bemutatott programok, eszközök alkalmazási lehetőségei, működési elvük és gyakorlati kivitelezésük helyenként további részletezésre szorulna. Pozitívumként említhető, hogy a területről kevés szakmai ismerettel rendelkező olvasó is a könyv végén található közérthető szójegyzék segítségével könnyen eligazodhat a jelenleg alkalmazott digitális eszközökhöz kapcsolódó fogalmak tengerében. A kísérletező kedvű olvasók a hasznos weboldalak áttekintése során az összes olyan oldal elérhetőségét megtalálják, amelyek a könyvben említésre kerültek.

A kötet mindazon tanárjelölteknek és gyakorló pedagógusoknak ajánlható, akik a módszertani kultúra váltásának igényével tekintenek a saját tevékenységükre, valamint reflektív gondolkodásuk állandó fejlesztésével törekednek a professzionális tanári tevékenység elérésére. Továbbá a kötet azon kutatók érdeklődésére is számot tarthat, akik az interaktív stratégia elemeinek kvantitatív, kvalitatív vagy kevert módszertani vizsgálatával kívánják a tanítási-tanulási folyamat különböző alkotóelemeit feltárni.

Irodalomjegyzék

Lewis G. (2017): *Learning Technology*. Oxford University Press, Oxford.

Szerző

Sántha-Malomsoki Ágnes, Pannon Egyetem, Többsz nyelvűségi Nyelvtudományi Doktori Iskola, Veszprém (Magyarország). E-mail: santha.m.agnes@gmail.com.